2 № 1937 m. VASARIO mėn. I metai

SESIŲ TALKA

MĖNESINIS „JAUNIMO DRAUGO“ PRIEDAS MOTERIMS

„NETURIU LAIKO“...

— Neturiu laiko!.. — tai dažnas daugumos moterų posakis, kuriuo jos stengiasi pateisinti visus savo laiku nepadarytus darbus, arba padarytus nesąžiningai, nerūpestingai. Kaip dažnai jos pasiteisina neturinčios laiko trobą iššluoti, lovas pataisyti, savo vaikus švariau aprengti ir panašius kitus darbus atlikti. Ir pačios suveltos, suskretusios sukinėjasi apie puodus, vis nusiskųsdamos, kad neturinčios laiko susitvarkyti.

Dažniausiai nerūpestingos moterys visa daro apgraibomis. Pavyzdinga ir tvarkinga šeimininkė, kad ir didžiausios darbymetės metu, suranda valandėlę laiko savo trobą ir vaikus aptvarkyti. Be to, ir pati visuomet esti susitvarkiusi ir švari. Jei ji pusvalandžiu vėliau nueitų laukan, jokių nuostolių ūkiui nepadarytų. Dažniausiai tokia moteris, kuri nuolat skundžiasi laiko stoka, išėjusi iš namų ir susitikusi vieną, kitą „kūmutę“ prakalba su ja geroką pusvalandį, ir negreit prisimena ko atėjusi. Pletkaudamos ir nagrinėdamos kitų darbus, jos nesiskundžia laiko stoka, nes tam reikalui visuomet laiko yra!

Tiesa, pasitaiko šeimų, kur moteris tikrai paskendusi darbuose. Visi namų ruošos darbai, vaikų priežiūra, dauguma ūkio darbų jai vienai reikia padaryti. Bėginėja visą dieną nuo vieno prie kito darbo, vos įstengdama visus juos apeiti. Tokių pavyzdžių tačiau yra nedaug. Mūsų krašto žmonių ūkiai nedideli, o šeimos yra gausios. Daugumoje šeimų visuomet rasime dvi ar tris moteris darbininkes — motiną, dukteris ar giminaites. Bet ir čia moterys nusiskundžia neturinčios laiko. Tuos darbus, kuriuos mūsų moterys dirba visą dieną, Vakarų Europos moterys: vokietės, anglės ar kitos kurios tautos pajėgia padirbti per kelias valandas. Žinoma, jos turi įvairių, pagerintų priemonių kaip ūkio, taip ir namų ruošos darbams atlikti, bet taip pat jos yra nepalyginamai apsukresnės ir darbštesnės už mūsų krašto moteris. Kartais net nesmagu žiūrėti į kai kurias betriūsiančias moteris. Visą pusdienį tūpčioja apie vieną menką darbą. Kitos, kad ir vikriai sukasi, bet nė vieno darbo neatlieka sąžiningai, sujautą lovą vos teįstengia pridengti iš viršaus lovatiese, kambarį iššluoja, bet sąšlavų didžiausią krūvą palieka užpečkėje ar kampe, paslėpusi po šluota, nešvarius rūbus pameta palovėn ar ant krosnies. Iš pirmojo žvilgsnio atrodo troboje švaru, tvarkinga, bet ilgiau užtrūkę pastebėsime, kokia paviršutiniška toji švara. Kaip paviršutiniški darbai, taip lygiai paviršutiniška ir pati šeimininkė. Neįstengia

Ilgais žiemos vakarais dūzgia rateliai, sesių lietuvaičių sukami.

ir nenori ji giliau pagalvoti apie dalykus, kurie jos gyvenime turėtų sudaryti pagrindą.

Paraginę tokią moterį prie laikraščio, išgirstame dažniausiai tą patį atsaką:

— „Kur aš skaitysiu, laiko nėra, visi darbai ant mano rankų! Ne tik nejaučia noro ką nors paskaityti, įsileisti savo trobon daugiau šviesos bet ir nepasitiki spausdintu žodžiu".

— „Ką ten mane laikraščiai išmokys, rašo, nes jų tai darbas". Ar pagalvoja tokia moteris, kiek tie žmonės, kurie rašo, rūpinasi ir dirba, kad tie žodžiai nebūtų paviršutiniški, neskambėtų beprasmiškai, kad jie įstengtų pataikyti sesių širdysna ir sužadintų jų gerus norus! Ar gi apie savo lietuvišką laikraštį galime kalbėti abejingai? Šiandieną spaudą visi laiko didžiausia pasaulio galybe. Ir nenuostabu, nes per laikraščius ir knygas galima paskleisti daug minčių, kurių nepajėgs paskleisti nei organizacija, nei instruktoriai, nei kiti veiksniai.

Nemaža yra moterų, kurioms pasiūlius ar tai laikraštį užsiprenumeruoti, ar paraginus prie kokio nors darbo, jos veikiai sutinka, pasižada visa padaryti. Bet vos kelios dienos praeina, jos jau užmiršta savo pažadus, o jei kas primena, tai numoja ranka;

— „Nėra man laiko, nei aš skaitysiu nei dirbsiu — tesižino".

Tai vis moterys, kurios nesugeba giliau pažvelgti į gyvenimą, kurios apie visus dalykus vienodai sprendžia. Praeina jos per gyvenimą, praskrenda, lyg tie silpnučiai drugeliai, neįstengusios nei kitiems atitinkamos naudos atnešti, nei iš gyvenimo vertingų brangenybių pasiimti. Rodos, jos dirba, triūsia visą dieną, tačiau kai atydžiau pažiūri, visur matai netvarką, nerūpestingumą.

Kiekvieną darbą, koks jis bebūtų, privalome atlikti sąžiningai, rūpestingai. Niekad nepradėkime kito darbo, kol pirmojo neužbaigėm. Protinga, sumani šeimininkė, ar jauna sesė visuomet sugebės gerai ir laiku padaryti visus darbus, nesiskųs laiko

stoka. Ji ras laiko paskaityti laikraštį, jei ne pati, tai bent pasiklausys, kai kiti skaito. Tokių sumanių moterų mūsų krašte netrūksta. Tikimės, kad mūsų laikraštis, keliaudamas po visus mūsų krašto užkampius, kasdien jų daugiau suras. Jos bus uolios, sumaningos talkininkės ir stipriausia visuose darbuose parama.

N—r.

Esame pavyzdžiu

Šioje vietoje visuomet stengsimės paliesti inteligentės moters reikalus. Šiuo kartu tenka pakalbėti apie moteris inteligentes, gyvenančias sodžiuje. Tokių moterų mūsų krašte turime nemaža. Tai esančios ir buvusios mokytojos, skaityklų ir vaikų darželių vedėjos bei moterys inteligentės, gyvenančios klebonijose ir savo ūkiuose.

Provincijos moters gyvenimas žymiai skiriasi nuo miesto moters gyvenimo. Čia ne tik jos darbas yra kitoks, bet ir visa aplinka, žmonės ir santykiai su jais. Dažnai labai sunku tai moteriai, kuri augo ir mokėsi mieste, paskui gyventi ir dirbti sodžiuje. Tiesa, didesnioji dalis mūsų inteligenčių yra kilusios iš sodžiaus, čia jos gimė, praleido savo vaikystę, bet besimokydamos mieste nutolo nuo sodžiaus, pasisavino naujus papročius, idėjas. Sugrįžusios sodžiun dirbti, kartais nusiskundžia, kad jų žmonės nesupranta, nei jos pačios negalinčios gyventi pagal savo išsilavinimą; jaučiasi aukomis esančios. Žinoma, tada ir darbas, kurį jos dirba, nevisai malonus. Atrodo, kad dirba tik dėl uždarbio, neturėdamos kilnesnės idėjos.

Pasitaiko ir tokių, kurios, dirbdamos kaimo žmonių tarpe, kad ir ilgesnį laiką, neįstengia paveikti jų, būti jiems pavyzdžiu, bet pačios pasiduoda jų įtakai, praranda savo inteligenciją, mokslo žinias, dargi nustoja autoriteto tų pačių kaimo žmonių tarpe. Bet kas skaudžiausia, kad lygiai, kaip paprastos kaimo moterėlės, neskaito laikraščių, nesidomi spauda.

Laikraščius dažniausiai prenumeruoja, bet kas juose rašoma — neseka. Neturime čia galvoje visų sodžiaus inteligenčių, žinoma, didesnioji jų dalis tikrai yra pavyzdingos ir sektinos asmenybės, tačiau negalime pasakyti, kad nėra jų tarpe mažiau vertingų moterų. Ir ne tik inteligentė moteris sodžiuje, bet taip pat ir mieste, net gi kartais turėdama aukštesnį išsilavinimą, permažai domisi spauda. Bendrai šioje srityje visos mes nemažai nusikalstame. Šiandien inteligentę moterį, dirbančią sodžiuje, galime pateisinti, nes jos padėtis šiuo laiku tikrai labai sunki. Atimant jai mokyklą ar skaityklą suteikiamas jai didelis smūgis, kuris ne vieną jų pesimistiškai nuteikia. Viena begyvendama sodžiaus žmonių tarpe, kurie domisi kiekvienu jos darbu, seka jos žingsnius, ji negali būti laisva; turi nuolat atsiminti, kad jos geri ir blogi darbai yra pavyzdžiu tiems, kurių tarpe ji gyvena. Todėl visuomet bus verta pagarbos toji inteligentė moteris, kuri sugebės būti teigiamu pavyzdžiu savo žmonėms, ypač moterims, iš kurios galėtų daug ko pasimokyti. Visų pirma sodžiaus moterys galėtų pasimokyti iš inteligentės moters, kaip pamėgti ir vertinti savo spausdintą žodį — „Sesių Talką". Kaip tenka girdėti, daugiau skaito jaunesnės, negu kad vyresnės, joms ir privalėtų inteligentės padaryti didesnę įtaką ir ypač paraginti jas skaityti laikraštį garsiai, kad senesnės, kurios nemoka ar nenori skaityti, galėtų irgi pasinaudoti žiniomis. Šiais laikais visuose kultūringuose kraštuose moteris aktyviai dalyvauja visuomeniniame ir kultūriniame gyvenime. Jos kovoja dėl savo tautos idėjų, stengiasi jas ugdyti savo šeimose. Neprivalome tad ir mes būti atsilikusios ir nepagalvoti apie platesniuosius užsimojimus. Deja, turime nemaža inteligenčių moterų, kurios sukūrusios šeimą, užsidaro šeimos ratelyje ir užmiršta visa kita. Kol dar buvo netekėjusios, dirbo visuomeninį darbą, stengėsi būti tuo gerbtinu pavyzdžiu žmonių tarpe, bet kai tik ištekėjo, sakytum, mūro siena atsitvėrė nuo visų. Ar šiuo atveju kalti šeimos reikalai, ar nemokėjimas juos derinti su platesniojo masto darbais — sunku pasakyti. Greičiausia,

kaltė glūdi tame, kad esame dar neįgudusios bet kokiems žymesniems, visuomeniniams darbams, nesuprantame jų svarbos ir kiekvienai progai pasitaikius paliekame juos lyg mažaverčius įvykius. Kartais tuos darbus, kurie nesieja su mūsų šeimos reikalais, atliekame nesąžiningai, tik tai, kas būtina, nuo ko priklauso mūsų ateitis. Bet šiais laikais lietuvės inteligentės darbas turi būti pagrįstas savo krašto ir tautos meile. Ji ne tik privalėti būti sumani ir gera motina, bet taip pat turėtų sekti visus mūsų krašto kaip visuomeninius, taip ir kultūrinius reiškinius. Privalėtų jautria širdimi užjausti ir padėti savo kaimo sesėms, šviesti joms gražiu pavyzdžiu taip sunkiame nūdieniame gyvenime. Tiesa, daugiausia šiuo atveju galime padaryti savo šeimos ratelyje. Stenkimės, kad tie šeimos židiniai būtų kultūringi, lietuviški, kad jie nebūtų neperžengiamomis sienomis aptverti, bet kad jungtųsi į bendrą visuomenės grandinę ir būtų pavyzdžiu kaimo motutėms.

Auksė.

SVEIKAS KŪDIKIS

Mūsų krašte daug vaikų miršta pirmuose gyvenimo metuose. Ypač didelis kūdikių mirtingumas yra sodžiuje. Gydytojai yra labai šiuo reiškiniu susirūpinę ir ieško priežasčių. Priežasčių yra daugybė; svarbiausios — tai skurdas, žmonių tamsumas, visiškas nežinojimas dėsnių, kuriais reikia vaduotis auginant kūdikį. Miestų motinos gali naudotis specialistų gydytojų patarimais, gali kreiptis pamokymų ir prašyti medžiaginės pagalbos Motinos ir Kūdikio Globos įstaigose. Blogiau yra sodžiaus motinoms. Jos augina savo kūdikius taip, kaip jų motinos ir senelės savus augino—su visais senovės prietarais ir klaidomis. Jos visai nežino, kas kūdikiui yra reikalinga, o kas kenksminga. Mažyčiai labai dažnai serga ir miršta; ir taip veltui nueina motinos iškentėti skausmai, išvargtos nemiegotos naktys ir rūpesčiai. Todėl „Sesių Talka“ nori ateiti jums — sodžiaus motinėlėms — į pagalbą, nori duoti jums patarimų ir atsakyti į visus jūsų klausimus, kūdikių ir motinos sveikatos reikalais.

Kūdikio sveikata reikia susirūpinti anksti, dar prieš jo gimimą. Tik sveikų tėvų gali būti visiškai sveiki vaikai. Todėl kurti šeimos židinį gali tik sveiki žmonės. Ypatingai daug pareina nuo motinos sveikatos. Dievas yra taip stebuklingai sutvarkęs gamtą, kad motinos kūne vystosi ateinančio žmogaus kūnas, jos krauju minta.

Kaip gi gali išsivystyti sveikas žmogus iš nesveikos medžiagos? Jei sergančios motinos organizme truksta reikalingos medžiagos, išauga nesveikas, nepilnai išsivystęs kūdikis. Tą dalyką turi atsiminti tėvai, kurių vaikai rengiasi tekėti ar vesti ir pagaliau patys jaunavedžiai. Tegu jaunoji turi mažesnį kraitį, bet teįneša šeimon daug sveikatos ir geros nuotaikos, kuri yra už visus turtus brangesnė. Nepaprastai blogai atsiliepia kūdikio sveikatai tokios ligos, kaip džiova, sifilis bei kitos venerinės ligos, moterų ligos, tėvų girtavimas ir psichiniai susirgimai (beprotystė). Jeigu kartais tokiems tėvams ir gimsta sveikas kūdikis, tai jis beaugdamas nesveikų tėvų tarpe bematant apsikrečia jų ligomis. Nuo tėvų paveldėtos ligos gali laikinai neapsireikšti, tik ilgainiui jos išeina aikštėn, kankina žmogų visą gyvenimą ir be laiko nuvaro jį į kapus. Ligoti tėvai jokiu būdu negali leisti pasaulin paliegėlių ir bepročių.

Būsimo kūdikio sveikatai turi didelės įtakos motinos elgesys neštumo metu. Norėdama susilaukti sveiko vaikelio, motina nuo pat pradžios turi rūpintis ir branginti savo sveikatą. Švara yra didžiausias sveikatos saugotojas, taigi ypač švarus turi būti tas rūmas, kuriame auga naujas žmogus; o tuo rūmu yra motinos kūnas. Reikia kasdien švariai praustis iki pusės. Nėščia moteris turi dėvėti švariais, nevaržančiais jos kūno baltiniais ir rūbais, avėti patogiais batukais su žemomis užkulnėmis (apsocais). Labai sveiki yra namų darbo linų baltiniai.

Motinos maistas turi būti turiningas (maistingas), bet lengvai virškinamas ir įvairus. Ypač sveika yra valgyti daržoves ir vaisius.

Mėsos reikia valgyti nedaug ir neriebios. Paskutiniais neštumo mėnesiais vengti saldžių ir miltingų valgių (košių, blynų ir pan.), kad nenutukus ir nepasunkinus gimdymo. Perilgas ir sunkus gimdymas kenkia kūdikiui, netgi gali jį visai užmušti ir tai bus dalinai motinos kaltė. Reikia rūpintis, kad viduriai visuomet gerai virškintų.

Nuo pusės neštumo laikotarpio reikia pasiruošti vaiko žindymui. Tam tikslui, ypač jaunoms motinoms, patariama nešioti storesnės drobės marškinius ar liemenėlius (stanikus). Krūtis reikia plauti kasdien vasarošilčiu vandeniu ir kartą per dieną spenelius šluostyti skudurėliu, degtinėje mirkytu. Tokiu būdu galima išvengti labai skaudžių spenelių sutrukinėjimų, vočių ir užtikrinti vienintelį gerą būsimam kūdikiui maistą—motinos pieną. Negalima motinai pernelyg sunkiai dirbti, šokinėti, kilnoti sunkius daiktus. Normaliai triūsti apie namus galima ir netgi reikia; be to, patartina kasdien ramiai pasivaikščioti tyrame ore. Moterys, kurios yra pripratusios prie šalto vandens, vasarą gali neilgai paplaukyti upėj ar ežere, jei leidžia sveikata ir geras oras. Mažiausiai kartą per savaitę reikia visą kūną prausti šiltam vandeny (vonioj arba pirty), tik neilgai. Ir taip besidarbuodama, beruošdama kūdikiui paleles ir rūbelius, sulaukia motina gimdymo dienos.

Tam įvykiui reikia rūpestingai pasiruošti. Kam sąlygos leidžia — geriausia išanksto parūpinti sau vietą ligoninėje ar klinikoje, ypatingai, jei laukiama pirmo kūdikio. Jei ligoninė nepasiekiama, labai gerai yra pakviesti namo prityrusi akušerė. Kaip prieš gimdymą, taip ir gimdant svarbu yra švarumas. Nuo jo priklauso motinos ir vaiko gyvybė. Užtai reikia išanksto paruošti keletą švarių, gerai išvirintų ir prieš pat vartojimą karštu prosu išlygintų paklodžių, marškinių ir rankšluosčių, parūpinti kelis puodus švaraus virinto vandens akušerei ar bobutei rankoms plauti, šepetį ir muilą. Gimdyvė (gimdanti moteris) turi gulėti švariame patale. Geras yra minkštais avižiniais šiaudais prikimštas švarus čiužinys (šienikas), apklotas cerata ir švaria paklode.

O sodžiuj gimdyvė dažniausiai guli nešvariam patale, kailiniais apsiklojusi—mat, gaila švarių baltinių ir antklodės, nes viskas susiteps. Atsiminkite, kad taip daryti negalima, tai yra savo sveikatos ardymas! Maža yra visai sveikų sodžiaus moterų. Beveik visos po vaiko tai šiuo tai tuo negaluoja, o kiek jų smarkiai suserga. Ir tik tada namiškiai veža ją ligoninėn, parduodami paskutinę karvę gydymui apmokėti. O juk lengva ir pigu buvo tokios nelaimės išvengti. Mūsų sodžiaus bobutės netgi rankų neplaudamos eina prie gimdyvės. Užtai kiek jos motinų ir vaikų į kapus nuvaro. Motinos, reikalaukite, kad bobutės būtų švarios. Prieš gimdymą, netik gimdyvė, bet ir bobutė turi visa švariai nusiprausti, apsivilkti švariais rūbais, švaria skarute aprišti galvą, prisijuosti kuo švariausią priejuostę; rankas turi gerai išplauti šiltame, virintame vandeny su muilu ir šepečiu. Visus įrankius, kuriuos prie gimdymo vartoja, turi būtinai švariame inde išvirinti. Švarumo niekada nėra perdaug, o vis permaža. Pagimdžiusi kūdikį, motina turi gulėti lovoj 8—10 dienų; keltis galima tik tada, kai visai nustoja kraujavimas. Per greitas kėlimasis gimdyvei labai kenkia. Nuo to paskui prasideda moterų ligos, o netgi ir smarkūs kraujavimai. Dėl kelių ramiai neišgulėtų dienų paskui visą gyvenimą reikia kankintis ar prieš laiką palikti šį pasaulį ir mažą savo vaikelį.

Kūdikiui gimus, parišama jam švariomis rankomis ir *išvirinta* raikštele bambutė. Kūnelį reikia nušluostyti alyva ir išmazgoti šiltame vandeny, tik atsargiai, kad bambutė nesušlaptų. Iššluosčius kūdikį minkštu rankšluosčiu, jo bambutė reikia užpilti *gipso* milteliais ir švariai aprišti. Kol bambutė neatkrito, nereikia kūdikio maudyti. Nešvarias vietas reikia mazgoti šiltu vandeniu ir tuoj sausai šluostyti, paskui pabarstyti *vaikų pudra, talku ar bulviniais miltais.* Bambutei atkritus, kūdikį reikia maudyti *kasdien.* Apie tolimesnę kūdikių priežiūrą bus daugiau parašyta.

Motina.

ŽEMAITĖ

(1845 — 1921)

Kam teko bent šiek tiek susipažinti su mūsų literatūra, tas, be abejo, negalėjo joje nesusidurti su Žemaitės vardu. O jei kuriai mūsų sesių ar motučių netikėtai pakliuvo rankosna Žemaitės atvaizdas, tai jis turėjo ne vieną jų maloniai nustebinti: juk tai mums artima, lyg ir kažkur matyta, pažįstama moteris! Jos raukšlių išvagotame veide atsispindi visas lietuvės sodietės gyvenimas. Ir štai toji moteris, kuri kukliai sau ryšėdavo skarele, vilkėdavo namų darbo drabužiais ir vargo kiekvienai sodžiaus moteriai taip žinomą vargelį,—plačiai pagarsėjo mūsų raštijoje.

Nors Žemaitė (Julija Beniuševičiūtė-Žimantienė) buvo bajorų kilmės, tačiau gerai pažino kaimo gyvenimą ir buvo su juo arčiausiai susijusi. Julija augo bajoriškoje, jau svetimu raugu persisunkusioje, aplinkumoje; Beniuševičiai žiūrėjo, kad jų vaikai gražiai kalbėtų lenkiškai, o tėvas dar mažą savo dukterį pamokė lenkiškai skaityti. Vis dėlto Žemaitė dar kūdikystėje, slapta nuo tėvų, bendraudama su baudžiauninkų vaikais, puikiai išmoko lietuviškai. Jaunystę praleido ji gan turtingos dėdienės dvare, o paskui, ištekėjusi už paprasto dvaro darbininko, pateko vargingan kaimo gyveniman.

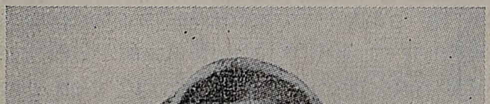
Kas būtų galėjęs įspėti, kad toje moteriškėje, vargstančioje pilkąjį kaimo vargelį, tiek yra kūrybinio, ir tai lietuviško pajėgumo!

Žemaitė, išgyvenusi tokioje aplinkumoje apie pusšimtį metų, netikėtai susidūrė su ano meto slaptu lietuvių veikimu ir staiga pasijuto tikra savo tėvynės dukra. Žemaitė ėmėsi plunksnos, ir jau pirmuosiuose jos rašinėliuose trykšte ištryško rašytojos talentas. Čia reikia pažymėti, kad Žemaitė nebuvo taip jau visiškai bemokslė, kaip kad kartais įprasta manyti; ji vis dėlto mokėsi kelerius metus kartu su savo dėdienės vaikais ir šiaip mėgdavusi daug skaityti, o sistemingo mokslo stoką papildė jos įgimtas gilus protas, puikus sugebėjimas stebėti gyvenimą ir ilgas prityrimas.

Gražiausi ir vertingiausi Žemaitės kūriniai—tai vaizdeliai, apsakymėliai, kuriuose ryškiomis spalvomis atvaizduotas paprastas, kasdienis lietuvio kaimiečio gyvenimas. Autorė neslepia juodųjų gyvenimo pusių, atvirkščiai, ji dažniausiai jas savo raštuose iškelia. O tamsumo, prietarų, apsileidimo, skurdo ir kitokių ydų bei vargų ano meto Žemaitijos kaime netrūko. Autorė, pati gyvenimo dažnai skriaudžiama, giliai užjausdavo visus nelaiminguosius, gyvenimo sąlygų ar savo paties ydų stumiamus vargan, tad nenuostabu, kad ilgainiui tapo karšta visuomenininkė ir savo kūryboje paskyrė daug vietos liūdniesiems lietuviškojo kaimo reiškiniams atvaizduoti.

Ir kaip tik tie vaizdeliai, kuriuose autorė, paprastai, bešališkai piešia gyvenimą, yra

GARBINGA MOTERIS

Julija Žemaitė, žymi lietuvė rašytoja, kuri savo raštuose gražiai atvaizdojo kaimo žmonių gyvenimą.

kur kas vertingesni ir įdomesni, negu tie, kuriuose pasireiškė šiokia ar tokia autorės — visuomenininkės tendencija. Tame sugebėjime nešališkai, gyvai ir taip gyvenimiškai vaizduoti lietuviškąjį kaimą glūdi didžiausia Žemaitės vertybė.

Žemaitė su ypatingu atsidėjimu vaizduoja šeimą. Visą valdžią čia laiko tėvas: jo valia nepalaužiama tiek žmonos, kiek ir vaikų atžvilgiu. Žmona jam tėra darbininkė, ne gyvenimo draugė, ji niekur neturi sprendžiamojo balso.

Negeresnė ir vaikų padėtis, tėvai nepaiso jų noro nei jausmų netgi svarbiausiose, lemiamose jų gyvenimo valandose duktė leidžiama už nemylimo vyro, o sūnus veda tik dėl kraičio.

O kiek toji nelemta degtinė nelaimių pridaro, kiek ašarų išspaudžia! Geria tėvas, seka jo pavyzdžiu sūnus, alina ūkį ir griauja šeimyninį gyvenimą girtuoklis vyras...

Nemaža Žemaitė atvaizdavo apsileidėlių, tinginių, nevaleikų.

Žemaitės kaimiečiai paprastai esti prietaringi, jie nemoka išsiaiškinti ryškesnių gamtos reiškinių bei stebuklų, piktosios dvasios įsikišimo.

Ypač daug Žemaitės vaizdeliuose vyrų nedorėlių, jie dažniausiai egoistai (savymeiliai), girtuokliai, šykštūs mokslui ir knygoms, o savo žmonorns labai žiaurūs.

Yra ir moterų apsileidėlių, tinginių, pikčiurnų.

Vis dėl to peikiamų autorės moterų yra kur kas mažiau, negu vyrų. Apskritai, Žemaitės raštuose atsispindi ypač daug užuojautos vargstančiai, visų ujamai, vyro nemylimai ir nesuprantamai kaimo moteriai-žmonai.

Pavyzdingų kaimiečių Žemaitės raštuose neperdaugiausia, o ir jie kažkaip nelabai gyvenimiški, lyg ir nublukę, palyginus su pirmaisiais.

Bajoriškoji aplinka, matyt, mažiau terūpėjo autorei. Ji, pati suliaudėjusi, žiūrėjo į dvarą iš tolo, kaip į nedraugingą sritį ir mažiau jam paskyrė vietos savo raštuose negu kaimui. Savo apsakymėliuose aprašinėdama dvaro ir kaimo, ponų ir darbininkų santykius, susidariusius jau po baudžiavos panaikinimo, negailėjo Žemaitė dvarui aštrių žodžių ir vaizdingai piešė dvaro ponų ir urėdų niekšybes.

MŪSŲ STUDENČIŲ VADOVYBĖ

Dabartinė Vilniaus Lietuvių Stud. Sąj. Studenčių, Sekcijos valdyba. Iš kairės: V. Maminskaitė—pirm., A. Skrebutėnaitė — knyg., V. Pilypavičiūtė—sekret. ir G. Kisielytė—vicepirm.

Miestas irgi neranda simpatijos autorės akyse, ji temato jo neigiamybes ir perspėja kaimiečius, kad vengtų jo iš tolo.

Žemaitės vertybė glūdi jos nuoširdume, nešališkume, vaizduojamojo gyvenimo pažinime. Ji davė savo raštuose pilną, tikrą lietuviškojo kaimo vaizdą. Pagaliau jos kūrybą vainikuoja turtinga, lanksti kalba, kurios neišsemiamus šaltinius rado autorė žemaičių tarmėje.

Baigdama, atkreipsiu dėmesį į nepaprastai gražius, nors dažniausiai trumpus, Žemaitės gamtos vaizdelius. Bet jie tegul patys už save kalba:

„Vakarinė žara temo, temo — niekaip nesutemo. Dangus žvaigždelėmis jau apsipylė, drėgna žemė rasa apsigrindė, o žara vis dar tebėra: siaurėjo ir tamsėjo iš vakarų, bet tęsės, kaip kokia juosta, dangaus pakraščiu per visą šiaurę į rytmečius. Ten plėtės, kilo, balo ir šviesėjo; čia, rytų pusėje, ta pati pavirto jau į aušrinę žarą, kur mėnesio piautuvėlis spyksojo. Saulelė tebemiegojo, giliai įsismerkusi baltojoj žaroje. Vėjelis miegojo, kažin kur už miškų tyliai nugulęs. Nekušinamas nė lapelio miškas taip pat miegojo“...

— žu —

Moters kova dėl teisių

(Žiūr. „Sesių Talkos" 1 Nr.).

Asirijoje ir Babilonijoje buvo plačiai įsigalėjusi poligamija, tai reiškia vyras galėjo turėti daug žmonų. Pirmoji žmona buvo laikoma vyriausia namų šeimininke, bet visų žmonų vaikai turėjo lygias teises turtus paveldėti. Vyras galėjo kiekvienu atveju bet kurią žmoną pavaryti, grąžindamas jai kraitį. Už neištikimybę moterystėje moteris būdavo prigirdoma. Apie moters, kaipo žmogaus, vertinimą nebuvo nė kalbos.

Iš visų Rytų tautų bene geriausia buvo hebrajų moters buitis.

Čia moteris savo kilme ir paskyrimu buvo laikoma lygia vyrui. Pradžioje hebrajai gyveno monogamijoje (vyras galėjo turėti tik vieną žmoną), bet vėliau pasidavė stabmeldžių kaimynų įtakai ir nukrypo nuo apreikštosios religijos reikalavimų. Suprantama, kad poligamija (daugpatystė) moters vertę žemino ir jos būklę pasunkino. Teisinė ir medžiaginė hebrajų moters būklė niekuomet nebuvo gera. Tėvas galėjo mažametę mergaitę parduoti arba savo nuožiūra sutuokti. Išsiskyrimai buvo leistini vyrui, moteris gi jokiu atveju negalėjo palikti savo vyro. Paveldėjimo teisių moteris neturėjo. Bet Judėjos istorijoje minima eilė moterų vardų, kurios, nežiūrint sunkių sąlygų, iškilo ir turėjo nemaža įtakos ne tik visuomeniniam, bet ir politiniam Judėjos gyvenimui, kaip antai: Estera, Judita Dalila ir kitos. Bet tai tik išimtys.

Egipto moteris. Iš visų senovės tautų, egiptietės moters moralinė ir teisinė būklė buvo geriausia; viešpatavo čia monogamija. Moterystė buvo religinis aktas ir būtina kiekvieno egiptiečio pareiga. Jeigu vyras mirdavo nevedęs, jam būdavo ruošiamos pomirtinės vestuvės, kurių metu seniau aukodavo gyvą moterį, o vėliau marmurinę arba medinę moters statulėlę. Moterystės aktas ne iš karto būdavo galutinai sudaromas, bet eidavo laipsniais, kurių metu moteris vis kitaip būdavo vadinama. Pirmas laipsnis, bandomasis, tęsdavosi vienerius metus. Tai būdavo tik laikinos vedybos; jų metu moteris vadindavosi sent-sesuo. Antrame laipsnyje moteris tapdavo teisėta žmona; ji turėdavo jau paveldėjimo teises, vadinosi heml-žmona.

Trečiame lapsnyje, kuriame moteris vadinosi nebt-namų ponia, moteris tapdavo namų šeimininke, vyro turto saugotoja ir tvarkytoja.

Bet šeimoje moteris neturėjo teisinės lygybės: negalėjo sėstis kartu su vyru už stalo ir tt. Už neištikimybę moterystėje moteris buvo baudžiama mirtimi.

Graikų moters būklė laiko ir vietos atžvilgiais buvo nevienoda. Graikijos kultūriniame gyvenime galime išskirti 3 laikotarpius: kilimo, klestėjimo ir nykimo. Kiekviename jų kitaip buvo žiūrima į moterį ir jos teises.

Pirmame laikotarpyje, nuo 1000—700 metų prieš Kristų, šeima buvo monogaminė (vyras turėjo vieną žmoną). Nuosavybės teisių graikė neturėjo. Apskritai, šiame laikotarpyje graikės gyvenimas nebuvo lengvas. Ji dirbo labai daug, savo darbu maitino šeimą, o dažnai ir patį vyrą, kuris bemaž visą laiką praleisdavo karuose ir medžioklėse. Bet moteris nebuvo žeminama.

Kitaip virto antrame graikų kultūros žydėjimo laikotarpyje nuo 700 — 400 m. prieš Kristų. Visa namų ūkio darbų našta užgulė ant moters pečių. Ji dirbo laukuose, kūlė ir malė, gamino valgį, žiūrėjo namų švaros ir auklėjo vaikus. Tuo tarpu vyras tik politikavo. Moteris, nepajėgdama visko atlikti, gaudavo nuo vyro barti, kuris prikišdavo jai apsileidimą, nedarbštumą ir net tinginystę. O VI ir IV a. moters niekinimas pasiekė Atėnuose—Graikijos sostinėje aukščiausį laipsnį. Į moterį buvo žiūrima kaip į žemesnę už vyrą būtybę. Graikai silpsnesnius kūdikius mesdavo nuo Taigeto viršukalnio į bedugnę.

Šių skaičiuje dažniausiai būdavo mergaitės. Palikta mergaitė niekad nepribręsdavo ligi savarankiškumo. Ji, būdama 14—15 metų iš tėvo globos pereidavo vyro globon, jo nuosavybėn. Jis ją laikydavo uždarytą savo namuose, atskirame kamba-

ryje, neleisdavo su nieku susitikti, išskyrus tik pavestą jai vergę (tarnaitę). Išeiti iš namų jai buvo griežtai draudžiama. Ji negalėjo dalyvauti viešame gyvenime. Vyrui mirus, moteris pereidavo savo pilnamečio sūnaus globon, arba ištekėdavo už vyro giminaičio. Našlei mirus, jos turtas tekdavo vyro giminėms. Jokio savarankiško darbo, moteris negalėjo turėti; jos balsas ne tik viešame, bet ir šeimos gyvenime buvo bereikšmis.

Trečiasis graikų kultūros laikotarpis nuo IV m. iki I amž. moters vertinimo atžvilgiu pasižymi saikumu ir pusiausvyra. Čia nėra perdėto moters garbinimo, bet nėra ir vienpusiško jos pasmerkimo. Šis graikės moters gyvenimo laikotarpis, kai kuriais atžvilgiais, panašus yra į viduramžių moters gyvenimą.

Moters būklė Graikijoje, kaip anksčiau minėta, skyrėsi dar ir vietos atžvilgiu. Labiau pakenčiama moters būklė buvo Spartoje (Graikijos rytuose). Mokslininkai linkę manyti, kad spartietės buvo lygiateisės vyrams. Manoma net, kad jos turėdavusios kartais nemažos įtakos vaikams ir vyrui, o per juos ir visuomenės bei valstybės gyvenimui. Kiek tame tiesos — sunku spręsti, bet istorija turi tam įrodymų.

R o m o s i m p e r i j o j e moters būklė buvo daug geresnė nei Graikijoje. Rymietė užsiimdavo namų ruoša, vaiko auklėjimu, panašiai kaip ir graikė, bet ji buvo daug laisvesnė ir savarankiškesnė: nebuvo atskirai uždaroma, priimdinėdavo gimines ir pažįstamus ir pati juos lankydavo, dalyvavo valstybinėse iškilmėse, teatro ir cirko vaidinimuose ir netgi puotose.

Bet turėdama laisvę, visuomet laikydavosi matronos (kilnios ponios) rimtumo, niekuomet viešai viena nepasirodydavo ir negerdavo svaiginančių gėralų. Politiniame gyvenime rymietė nedalyvavo, bet dažnai per savo vyrus darydavo įtakos valdžiai. Bet moteris ir čia buvo priklausoma nuo vyro. Vyras, jei jam žmona nepatikdavo, dažnai dėl menkų priežasčių pravarydavo ją ir vesdavo kitą.

(B. d.).

Auklėkim vaikus blaiviai!

Kaip kiekvienas žmogus, taip visa tauta siekia laimės, nori sukurti sau ir būsimoms kartoms geresnį ir tobulesnį gyvenimą. Žmonės, kurie patys gyvendami nepatyrė laimės, o susidurdami su įvairiais gyvenimo nepasisekimais nusivildavo, privalo stengtis paveikti savo artimuosius ir apsaugoti juos nuo tų pačių klaidų.

Viena didžiausių žmonių gyvenime nelaimių—girtavimas. Kiek jis padaro žalos pačiam girtuokliui, jo šeimai ir pagaliau visuomenei, visi mes gerai žinome. Kova su išsiplatinusiu girtavimu yra labai sunki. Vienintelė kovos priemonė, kuri gali duoti gerų pasėkų — vaikus ir jaunimą blaiviai išauklėti.

Sakoma, lenk medį, kol jaunas, kalk plieną, kol karštas. Pradėkim blaivinimo darbą nuo jaunosios kartos, nuo vaikų. Iš priaugančiojo jaunimo galima viską padaryti, tik reikia mokėti jį išauklėti. Dažnai tėvai nenoromis padaro auklėjime tokių klaidų, kurių vėliau per visą gyvenimą negalima atitaisyti. Vaikai, tai didžiausis tėvų džiaugsmas ir vienintelė šviesesnės ateities viltis. Ne viena motina, girtuoklio vyro skriaudžiama, pasiguodžia savo vaikeliais, tikėdamasi iš jų susilaukti ateityje užtarimo ir paramos.

Kiekviena motina nori, kad jos vaikai būtų geri ir dori, kad juos žmonės mylėtų ir gerbtų, kad jie patys turėtų geresnį gyvenimą ir tėvams užtikrintų ramią senatvę; bet nežino, kad vaikų gerumas priklauso nuo tėvų gerumo, nuo tinkamo jų išauklėjimo. Tik gerai išauklėti vaikai gali būti geri žmonės.

Svarbiausia ir atsakomingiausia vaiko auklėtoja yra motina. Su ja vaikas daugiausia laiko praleidžia; ji parodo jam daugiausia meilės ir nuoširdumo. Todėl dauguma ir tvirtina, kad visa, ką vaikas daro, gera ar bloga, jis gauna iš motinos. Motina neturi teisės skųstis vaiko blogumu. Ji gali išauklėti savo vaiką taip, kaip nori, ir duoti jam gerą gyvenimo pagrindą.

Vienas didžiausių gero auklėjimo trūkumų, yra blaivaus auklėjimo stoka. Dėl to

BUVUSI ARTISTĖ

Marija Piaseckaitė - Šlapelienė 1905 metais su dideliu pasisekimu vaidinusi pirmoje „Birutės“ operoje Vilniuje. Šioje operoje drauge vaidino dabartinis Kauno operos artistas Kipras Petrauskas.

vėliau tenka nukentėti netik vaikui, bet tėvams, šeimai ir visuomenei. Nors nė viena motina nenori, kad jos sūnus būtų girtuoklis, nemoko ir neverčia jo girtauti, tačiau ji pati pripratina gerti nejučiomis labai anksti. Dažnai vaikui dar negimus, jau jis pratinamas prie alkoholio. Ypatingai žalingas yra neščios motinos gėrimas, nors ir mažame kiekyje.

Nuo pirmųjų išsivystymo dienų, vaisius maitinasi motinos krauju. Alkoholis per motinos kraują greitai persisunkia į vaisiaus kraują ir čia savo ardančiomis ypatybėmis pasireiškia. Vėliau motina, maitindama kūdikį savo pienu ir vartodama degtinę, nuodija jam maistą. Maža to, kad patys tėvai gerdami palieka ne tik saviems vaikų vaikams alkoholio įtaką, bet jau nuo pat mažens verčia vaikus gerti degtinę.

Kiekvieną iškilmingesnę gyvenimo dieną, kaip vestuvėse, krikštynose, laidotuvėse, iškilmingesnėse šventėse ar šiaip kokia proga, daugelio žmonių manymu, be degtinės apseiti neįmanoma.

Čia dalyvauja taip pat ir vaikai, kurių irgi neaplenkiama. Dažnai tenka matyti, kaip tėvas ar motina duoda mažam vaikui degtinės ir žiūri su pasigerėjimu, kai vaikas, paragavęs degtinės, nesusiraukia. Sako: „ot bus protingas vyras; supranta degtinės skonį!“ Jau pats vaikų buvimas girtaujančių draugystėj yra jiems labai kenksmingas. Jie, matydami girtuoklių negražų elgėsį, girdėdami įvairiausias šlykščias kalbas ir barnius, nejučiomis visu tuo užsikrečia. Be to, reikia nepamiršti, kad kiekvienas vaikas yra labai žingeidus;jis daug pastebi, viskuo domisi, stengiasi pasisavinti ir pakartoti visa tai, ką mato.

Kiekvienas jaunuolis tai puikiausia dirva, kur kiekvienas blogumas ir gerumas gali greitai prigyti. Po pirmo mėginimo atsiranda noras pakartoti, o pakartojus kelis kartus sunku pamesti.

Motinos, kurioms rūpi vaikų sveikata ir gerovė, pirmiausia turi rūpintis vaikų blaivybės išsaugojimu. Girtuoklių tėvų vaikai, iš mažens vartojantieji alkoholį, visai sunyksta, jų kūno augimas susilpnėja, dvasios ir proto išsivystymas sustoja. Tokie vaikai turi silpną atmintį ir mokslas jiems sunkiai eina. Be to, alkoholikai suserga dažniausiai įvairiomis ligomis kaip: nervų, širdies, plaučių (džiova), pilvo sloga ir k. Juo organizmas jaunesnis, juo alkoholis stipriau veikia ir palieka didesnes pasekmes. Alkoholikai vaikai užaugę tampa pastumdėliais, niekšais, mušeikomis ir elgetomis.

Niekas taip negriauna šeimos gyvenimo pamatų kaip girtavimas. Jis paverčia šeimos gyvenimą tikru pragaru.

Kiek nekalta moteris turi iškentėti girtuoklį vyrą turėdama, kiek maži vaikučiai pribadauja ir prišąla, kai jų tėvas begirtauda-

mas paskutinius pinigus prageria! Dar liūdniau atrodo šeima, kur motina girtauja. Tokių tėvų vaikai ne tik neturi tinkamo auklėjimo, bet yra stumiami dar į baisesnę girtuoklystės pražūtį negu patys tėvai.

O juo daugiau bus tokių nelaimingų šeimų visuomenėj, juo blogesnė padėtis bus visuomenės ir visos tautos, nes nuo šeimų gerovės pareina tautos gerovė.

Tad kiekvienos motinos pirmoji pareiga yra budėti savo šeimos blaivybės sargyboje. Kaip sūnus, taip ir dukteris reikia saugoti nuo pat mažens, kad neįkristų į girtybės bedugnę. *Giedrė.*

Mokykimės kirpti ir siūti

Moteris, kuri nė menkiausio dalykėlio negali sau pasisiūti (o tokių yra labai daug!), nors kitus darbus gražiausiai dirbti mokėtų — nebus tikra to žodžio prasme šeimininkė.

Tik pagalvokime, kiek laiko ir pinigų kaštuoja paprastos bliuzelės, suknelės ar sijonuko pasiuvimas; o ką jau bekalbėti apie baltinius, vaikų rūbelius ir tt.

Gerai dar, jeigu siuvėja gyvena tame pačiame sodžiuje, bet dažnai pasitaiko, kad pas ją reikia keletą kilometrų keliauti, ir tai ne vieną, bet keletą kartų, jei norima, kad rūbas gerai gulėtų.

Už tai suaugę ir vaikai labai dažnai neturi rūbų vien tik dėl to, kad nepatogu nueiti pas siuvėją. Motina, kuri pati sugeba šį tą pasiūti, galėtų vaikams rūbelius pasiūdinti iš nudevėtų (senų) rūbų. Nešti seną rūbą pas siuvėją, kur daug svetimų žmonių lankosi, lyg ir drovu, pagaliau ir neapsimoka, nes sena medžiaga neilgai laikosi, o už pasiuvimą juk reikia užmokėti.

Manau, kad neverta ilgai kalbėti apie tai, kaip svarbu yra kiekvienai moteriai mokėti siūti. Žinoma, siūti apsiaustus (paltus) ir brangesnes sukneles nekiekviena sugebės. Tam reikia specialaus mokslo. Bet apsiaustą ar brangesnę suknelę tenka siūtis retai, taip kad tas nesudaro tiek keblumų, kiek siuvimas baltinių, vaikų rūbų, kasdieninių suknelių, bliuzelių ir tt.

Mokėti siūti pirmiausiai privalėtų motina. Ten, kur šeima motinos neteko, turi ją pavaduoti vyriausioji duktė. Mokytis gi siūti turi visos moterys—net ir jauniausios. Neužmirškime, kad ir tos jaunos mergaitės bus ateityje motinos — šeimininkės.

Kaip išmokti kirpti ir siūti? Paprasčiausias būdas yra šis: reikia gerai įsižiūrėti į tvarkingai pasiūto rūbo siūles, pridūrimus, apmėtymą ir tt.; paskui išardyti sudėvėtą, švariai išskalbtą rūbą ir pagal jį sukirpti naują. Kad kitą kartą nereikėtų vėl rūbą ardyti, reikia iškirpti sau iš popieriaus formas.

Kiek sunkesnis, bet už tai tikslesnis siuvimas bus pagal braižinius, kuriuos galima sudaryti kiekvienam dydžiui.

Norint pasiūti rūbą pagal braižinį, reikia nuimti žmogaus matą (mierą), išbraižyti formas popieryje ir, padėjus jas ant medžiagos—kirpti. Formų nesuplėšykime ir nenumeskime,kol išmoksime braižyti atmintinai. Siuvant kokį nors drabužį, svarbiausi yra du dalykai: matų ėmimas ir kirpimas.

M a t ų ė m i m a s.

Siuvant bet kokį viršutinį rūbą (išskyrus sijoną), reikalingi šie matai:

1. Liemens (talijos) ilgis — nuo kaklo kauliuko iki juosmens.
2. Visas ilgis — nuo kaklo kauliuko iki apačios.
3. Nugaros plotis (maždaug nuo vieno rankovės įsiuvimo iki kito).
4. Krūtinės apimtis.
5. Juosmuo.
6. Klubas (šlaunių apimtis).
7. Rankovė.

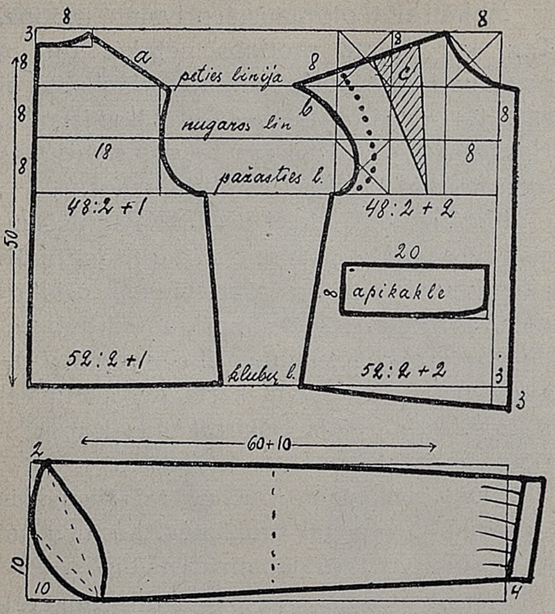
Visas skersines linijas (pečių plotis, krūtinės apimtis, juosmuo, klubai) daliname pusiau. Pav., pečių plotis yra 38 cm *).

Jį daliname pusiau ir gauname 19 cm. Braižiniuose tą žymime taip: 32 : 2. Išilginių linijų (ilgis, rankovės) pusiau nedaliname.

K i r p i m a s.

Praėjusių (1936) metų „Jaunimo Draugo“ 8 Nr. buvo įdėti kai kurie baltinių kir-

*) 1 metras turi 100 cm.

1. pav. Paprastos (angliškos) bliuzelės kirpimo būdas. a) nugara, b) priekis, c) rankovė.

pimo būdai. Dabar pasimokykime kirpti paprastą (vad. anglišką) bliuzelę.

Matai tokie: ilgis—50 cm., nugaros plotis — 18 cm. (padalinta pusiau), krūtinės apimtis—48, klubai—5?, rankovės ilgis—60 cm. (Skaičiai gali būti įvairūs; priklauso nuo žmogaus dydžio).

Popieryje ar ant dvilinkai sulenktos medžiagos braižome pirmiausia pečius ir priekį; braižome tik po pusę, nes mažiau darbo, be to, sunku vienodai abi puses nubraižyti.

P e č i a i.

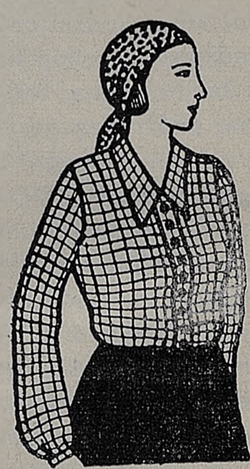
Krūtinės apimtis—48 cm.; mes braižome ant vieno ketvirtadalio, taigi tuos 48 cm. turime dalinti dar pusiau gauname 24 cm. Vieną arba du cm. pridedam siūlių įsiuvimams. Tuos 24 cm, dalinam dar į 3 dalis (24 : 3 = 8 cm.). Gauname 8 cm.; juos tris kartus atidedam, pradedant nuo viršaus medžiagos. Taip gausim tris pagrindines linijas: peties, nugaros ir pažasties. Nugaros plotį turim 18 cm.; jį atidedam ant nugaros linijos. Kaklui į šoną iškerpam tiek, kiek turi trijų linijų atstumai — pas mus 8 cm. (Jei būtų tvirtesnė moteris, jos krūtinės apimtis bus didesnė ir tuo pačiu linijų atstumai ir kaklo iškirpimas irgi bus didesnis). Kaklą į užpakalį žemyn iškerpam 2 arba 3 cm.

Peties liniją vedame nuo vidurio iki susikirtimo su statmeniu; apie pažastį gražiai išlenkiame. Per klubus pridedam keletą cm. (1 arba 2). Visam ilgiui užleidžiame kiek norim.

P r i e k i s.

Skersinės trys linijos tos pačios kaip ir užpakalinės. Čia reikia dar trijų išilginių linijų. Jų atstumas toks pats (8 cm.); gauname langelius. Kad geriau drabužis gulėtų, prieky reikia medžiagą įsiūti. Įsiuvimas daromas tokio platumo, kaip vienas langutis (8 cm.. Jei langutis bus 9 cm., tai įsiuvimas irgi 9 cm.). Kiek įsiuvam, tiek pat reikia ir užleisti. Jei įsiuvimo nedarytume (pav., siuvant vaikų rūbus), tai rankovės linija eitų pažymėtais taškais. Priekiui į plotį užleidžiam 1—2 cm. daugiau negu užpakaliui. Priekyje bliuzelės užsegimui, užleidžiame 3 cm.*); taip pat užleidžiame ilgiui 3 cm., nes išsikels ant krūtinės.

Sukirptą rūbą pirmiausia sustatome (sufastriguojame) gerai prisitaikome (primieruojame) ir tik paskiau siuvame.

2. pav. Taip atrodo pagal braižinį sukirpta ir pasiūta bliuzelė.

Tai pačios pagrindinės taisyklės. Jomis pagrįstas visų rūbų kirpimas. Jas gerai žinant, lengvai galima pasiūti sau ir šeimai reikalingiausius rūbus.

Varpūnė.

*) Jeigu bliuzelė neužsegama per priekį, tuomet užleisti nereikia.

Mūsų sodžiaus motulės ir sesės audėjėlės su savo dailiai išmargintais audiniais.

Kaip skalbti

Kiekvienai moteriai-šeimininkei, be daugelio kitų darbų, karts nuo karto tenka susirūpinti ir skalbimu.

Sudevėtą rūbą išplauti, padaryti jį vėl tvarkingą ir gražų nėra jau taip lengvas darbas. Klysta, kas mano, kad skalbimas yra toks paprastas darbas, kurį gali kiekviena labai lengvai atlikti. Dauguma taip daro: sumerkia juodus skalbinius į pelenų šarmą, mirko jame kelias dienas, kartais net savaitę; paskui išima iš to šarmo: paskalauja truputį ir džiauna ant tvoros. O geresnių pirktinių medžiagų, kaip vilnonių ir šilko: dažniausiai visai nemoka skalbti. Kartą išskalbus, rūbai taip sugadinami, kad nebegalima jais vilkėti.

Paprastai, vengiama dažnai skalbti. Skalbiama tik tuomet, kai neturima jau kuo apsivilkti arba prieš kokią didesnę šventę, kai norima viską švarų turėti. O sunešioti baltiniai laikomi sukimšti lovoj po pagalviais, už spintų, kamaroj ant grindų, svirne ant aruodų, arba ant pirkios. Mat, galvojama, kad sunešiotus rūbus vistiek reikės skalbti todėl nesvarbu, kur jie nešvarūs gulės. Bet reikia atsiminti, kad mėtomi baltiniai dar labiau susitepa, sudulka ir sunkiau skalbti. Be to, nuvilkti baltiniai yra sudrėkę nuo prakaito, todėl kur nors tvankiai užkimšti gali supūti.

Geriausia vieta sunešiotiems baltiniams ant aukšto; pakabinti ant virvių, ar sudėti į retas dėžes (krepšius).

Ilgai laikomi nešvarūs skalbiniai gadinasi. Visi nešvarumai įsigeria į audeklą, sudžiūsta ir taip įsisenėja, kad paskui labai sunku gerai išplauti. Be to, prakaite yra rūkščių, kurios baltinius ėda.

Prieš skalbiant baltinius, reikia juos surūšiuoti. Spalvotus, kurie dažo, atskirti. Visus neblunkančius lininius ir medvilninius (krominius) baltinius būtinai reikia mirkyti kokių 10—15 valandų prieš skalbimą šaltam vandenyj. Mat, kai kurie nešvarumai šaltam vandenyje pamažu ištirpsta ir lengvai išsiskalbia.

Norint skalbinius gerai išplauti, reikia turėti minkšto vandens: lietaus, upės ar sniego. Toks vanduo neturi jokių priemaišų ir jame skalbiant sunaudojame žymiai mažiau muilo. Taigi, kur nėra arti upės, reikia stengtis rinkti bėgantį nuo stogų lietaus vandenį.

Neturint minkšto vandens, kietą vandenį galima suminkštinti, pridedant prie jo pelenų, sodos ar borakso. Geriausia tinka tam tikslui boraksas, ypač skalbiant medvilninius (bovelninius) baltinius. Jis yra visai nežalingas ir negeltonina baltinių, kai tuo tarpu nuo pelenų ir sodos šarmo baltiniai pagelsta. Trims kibirams vandens užtenka vienos saujos bo-

rakso. Škalbiant drobinius ir tamsius skalbinius, galima naudoti vandens minkštinimui pelenus ir sodą. Geriausia tam reikalui tinka beržinių malkų pelenai.

Išmirkusius baltinius reikia laisvai patrinti tame pačiame vandenyje, kad didžiuma nešvarumų išnyktų. Po to reikia skalbti baltinius šiltam vandenyj arba šarme su muilu. Keisti šarmą reikia 2 — 3 kartus. Paprotys, skalbiant baltinius vartoti mažai vandens ir trinti juos su muilu sausai, yra netikęs. Mat, kad nešvarumai išnyktų, reikia, kad vanduo su muilu gerai perskalbtų rūbus. Pačių rūbų galima ir nemuilinti, reikia tik vandenį primuilinti ir tokiam vandenyj skalbti.

Taip skalbiant susivartoja mažiau muilo ir jis daug geriau sunaudojamas. Labiau užnešiotas ir dėmėtas vietas reikia daugiau patrinti ir pamuilinti.

Ištrintus baltinius reikia virinti. Virinama tam, kad baltiniai būtų baltesni ir dezinfekuotųsi. Žmogaus prakaite ir dulkėse yra daug įvairių bakterijų, kurias gali užmušti tik virinimas. Todėl baltinius reikia siūti iš tokios medžiagos, kurią galima virinti. Įpatingai ligonių baltinius reikia gerai išvirinti.

Virinti, kaip ir skalbti, reikia vartoti minkštą vandenį arba šarmą. Geriausis šarmas padarytas iš muilo, pridėjus truputį sodos ar borakso. Be to, virinant šarmą patartina įpilti žibalo arba terpentino (1 kibirui vandens — 1 šaukštą). Terpentinas ir žibalas geriau tirpina skalbiniuose esantį nešvarumą. Labai įnešiotus skalbinius, dedant į katilą, reikia įmuilinti. Gelsvam šarme negalima virinti baltinių, nes jie nusidažo.

Baltinius virinant reikia dėti į šaltą vandenį ir šildyti, kol užvirs. Nuo užvirimo patartina pavirinti kokių 15 minučių. Išvirintus baltinius reikia ataušinti (geriau nepilti šalto vandens) lengvai patrinti ir skalauti.

Skalbiant dažnai bijoma virinti visai neatitrintus, truputį nešvarius baltinius, kad nešvarumai neprivirtų. To nereikia bijoti. Jei tik baltiniai gerai išmirkyti, tai galima virti ir neglamžytus. Taip galima skalbti šluostykles, nes verdant riebūs nešvarumai geriau ištirpsta, o paskui lengviau išsitrina. Išvirintus baltinius reikia gerai išskalauti, kad muilo nepasiliktų, nes muilo likučiai baltinius geltonina.

Labai gerai išskalautus skalbinius dar palikti per naktį šaltame vandenyje. Tada vanduo visiškai ištraukia muilo liekanas.

Išskalautus skalbinius, medvilninius ir drobinius galima truputį palazurkuoti.

Kai kuriuos baltinius: vyrų marškinius, staltieses, langų užuolaidas ir t. t. reikia pakrakmolinti, nes gražiau atrodo ir netaip greit tepasi.

Ne dažnai vartojamus baltinius nereikėtų krakmolinti, nes jie sudėti lūžta ir ilgesnį laiką gulėdami tamsėja.

Verdant krakmolą, galima įdėti truputį stearinos arba borakso, nuo to skalbiniai įgauna gražų blizgėjimą išlaidžius (išprosinus). Prieš krakmolinimą, krakmolą reikia perkošti ir kiekvieną rūbą dėti į krakmolą ne sugniaužtą, bet palaidą.

Džiovinti baltinius geriausiai yra ore. Ore, ypač saulėje džiovinami baltiniai esti daug švaresni ir baltesni, nes saulė atlieka baltinimo darbą. Be to, saulė panaikina iš skalbinių daug dėmių, kurių neišima nei muilas, nei kitos skalbimo priemonės.

Žalingas tik yra džiovinimas ore žiemos metu—per šalčius. Nes esantis skalbininiuose vanduo sušąla į mažytes ledo adatėles, kurios raižo audeklą.

Apie skalbimą šilkinių ir vilnonių medžiagų ir dėmių išėmimą bus parašyta kitame numeryje.

V—a.

ATSIMINK, SESE,

kad tavo troboje visuomet bus liūdna ir klaiku, jei ten nesilankys savas spausdintas žodis — „Sesių Talka“. Skaitydama tu išmoksi atitinkamai tvarkyti savo gyvenimą ir išvengsi daug sunkių vargų.

AUGALAIS GALIMA DAŽYTI

Seniau dažus gamindavo iš augalų, renkant juos ir panaudojant įvairias jų dalis, kaip antai: lapus, uogas, šaknis ir t. t. Kai kuriais atvejais dažams panaudodavo ir gyvius, pav., tamsiai raudoną ir šviesiai mėlyną spalvą gaudavo iš gyvių. Tik devynioliktame šimtmetyje augalų dažų vietoj pradėta vartoti dirbti fabrikuose dažai. Augalų dažus vadina natūraliais. Šis senas paprotys — dažyti gijas ir audinius augaliniais dažais yra jau gerokai užmirštas, nors mūsų kaime rasime dar na vieną gražų audinį augalais dažytą. Ir kitos tautos mėgsta tokį dažymą augaliniais dažais. Dažai, įgyti iš augalų, ypatingai švelniai suderinami. Jie panašiai susiderina, kaip gamtoj žydinčios gėlės ir žaliumynai. Daug sunkiau susiderina fabrikų dirbti dažai, nes jų spalvos yra daug ryškesnės ir yra natūralios. Kai kas mano, kad natūralūs dažai greit išblunka. Tai klaidinga nuomonė. Kaip tarp fabriko gamintų, taip ir tarp natūralių yra daug ištvermingų dažų.

Augaliniai dažai yra sunkiau įgyjami ir reikalauja daugiau rūpestingumo dažant, todėl fabrikų dažai ir buvo juos pašalinę. Paskutiniu metu dėmesys prie augalinių dažų vėl krypsta. Pas mus randami augalai duoda daugiausia geltonus, žalius, geltonai žalius, rudus, pilkus dažus, tik kai kurie — oranžiniai raudonus arba violetiniai raudonus ir mėlynai pilkus dažus. Ryškiai mėlyną ir raudoną dažą iš vietinių augalų sunku gauti.

Dažus įgyjame, rinkdamos įvairias augalų dalis, k. a. žiedus, lapus, šaknis, uogas, žieves, o kartais dažymui panaudojamas ir visas augalas. Spalvų stiprumas, dažant augaliniais dažais, priklauso nuo dažymo būdo, rūkščių kiekio, dažų kiekio ir paruošimo būdo, ar dažymui panaudojam tik vieną augalą ar kelis.

Vėliau paduosime, kokie augalai kokias spalvas duoda.

BULVIŲ SALOTOS.

Pirma išverdamos neluptos bulvės. Kai pravėsta, bulvės nulupamos, supiaustomos ripkutėmis ir sudedamos į pusbliūdį. Bulvės apipilamos aliejumi, sumaišytu su vyniniu actu, arba praskiesta acto esencija. Prie mišinio pridedama truputį mėtų, pipirų ir druskos.

Taip paruoštos bulvės duodamos kaip užkandis prie mėsos.

ŠIEMET MADOJ...

Šiemet ypatingai madoje įvairūs mezginiai, megstos suknelės, bliuzelės, apikaklės, mankietukai, taip pat staltiesės, lovatiesės ir p. Moterys, kurios moka gražiai megsti, gali pačios gražiai pasipuošti ir savo namus gražiai įrengti.

KŪDIKIO LOVYTĖ.

Viena vokietė, nemažo vaikų būrelio motina, sugalvojo šitokią lovytę kūdikiams.

Žinodama, kad durpės turi tą savybę, jog sugeria drėgmę ir nemalonų kvapą, lovytės dugną, kurioje guldydavo kūdikį, išklojo storu sluoksniu smulkių durpių. Kad gležnus vaiko kūnelis negulėtų stačiai ant durpių, padarė medinius rėmus, kurie buvo kaip tik pritaikyti lopšio didumui. Tuos rėmus gerai aptraukė plona drobe ir taip paruoštus rėmus dėjo virš durpių. Kūdikį vystė tik viena palele, o dengė didesne palele ar paklode. Paklodę keturiomis sagomis prisegdavo prie pagalvėlio, ant kurio gulėjo kūdikio galvutė. Paklodės kraštus pakišdavo po remais taip, kad vaiko kojelės būtų laisvos. Jei būdavo šalta, dengė kūdikį kuo nors šiltesniu. Šušlapusias durpes išimdavo, o jų vieton dėdavo kitas. Aišku, reikia turėti dvejetą rėmų, o durpės turi būti sausos ir smulkios, gerai išsijotos. Išradimu sumanios motinos susidomėjo. Vokietijos gydytojai ir pradėjo jį vartoti vaikų ligoninėse. Tokia sausa lovytė, tai motinai didelis palengvinimas, o kūdikiui sveika joje gulėti. Gal kai kurios motinos galėtų ir pas mus pasinaudoti tokiomis lovytėmis.

KĄ PAGAMINTI IŠ KREKENŲ.

Krekenos labai maistingos, jas galima dažnai vartoti vietoj kiaušinių: pilti į blynus, kunkulius ir kitus panašius valgius. Visa nelaimė, kad krekenų ne visada esti. Bet kai ką iš krekenų galima ir tolimesniam laikui pagaminti, pavyzdžiui, lakšenas (makaronus). Reikia suminkyti kietą tešlą iš krekenų ir kvietinių miltų. Labai plonai iškočioti, padžiovinti, piaustyti poros pirštų pločio juostomis ir jas ant viena kitos sudėjus, piaustyti smulkias lokšenėles. Kietai suminkytą tešlą galima dar sutarkuoti—gausime skanias kruopas.

LIETUVOS VALSTYBĖJE.

— 1936 m. gruodžio m. 36 d. įvyko L. K. Moterų D-jos regijonų ir rajonų valdybų ir narių suvažiavimas, kuriame buvo apsvarstyti daugiausiai praktiško pobūdžio reikalai. Nutarta, kad regijonai turi aplankyti visus savo skyrius, organizuoti naujas jaunų moterų organizacijas, platinti Lietuvos moterų laikraštį „Moterį", įvesti moterų šeimos šventę pirmą sekmadienį po Trijų Karalių, steigti prie skyrių motinų tarybas, ruošti katachetinius kursus, uždaras rekolekcijas ir pan.

— Lietuvos motinoms ir vaikams globoti organizacijų s-gos „Motinos ir Vaiko" muziejų 1936 m. aplankė 13.272 asmens. Per tuos metus buvo surengtos iš medicinos, sveikatos ir auklėjimo sričių septynios paskaitos.

Muziejaus komisija yra išleidusi šias brošiūrėles: „Kūdikių saugojimas nuo džiovos", „Džiova sergantiems patarimai", „Nėščioms ir gymdyvėms patarimai", „Apie vaikų mirtingumą", „Jei tu gera motina tai saugok vaiką nuo rachito (angliškos ligos"), „Veneros ligos mūsų nelaimė„.

Pastaruoju metu rūpinamasi įrengti muziejuje biblioteką ir rengiamasi kilnojamai parodai.

— Vytauto D. universitete studenčių draugovė š. m. sausio mėn. 31 d. žemės ir ūkio rūmuose surengė akademinį tautiškųjų drabužių vakarą. Jo metu buvo demonstruojami įvairių Lietuvos krašto vietų, tautiškųjų drabužių pavyždžiai.

— Klaipėdoj veikia lietuvių ponių labdarių draugija „Globa". Ši draugija išlaiko bedarbių valgyklą, kurioj per žiemą matinasi 400 bedarbių veltui, (šioj valgykloj maitinami yra ir keli neturtingi studentai). „Globa" išlaiko neturtingų vaikų darželį. Prieš šventes netik vaikučiai, bet ir jų tėvai yra apdovanojami rūbais.

SVETUR.

Anglijoje. Anglijos lietuvės moterys yra susiorganizavusios į Šv. Onos moterų d-ją. kurios pirmininke 1937 m. išrinkta O. Liūdžiuvienė. D-ja nutarė šiemet, šeštadienį prieš Velykas, surengti „margučių vakarienę", gegužės mėn. pradžioje „motinos dieną", daryti iškilas į pajūrį ir t. t.

— Garsi anglų laikraštininkė Cecilija Chesterton, knygos—„Juodajame Londone"—autorė, porą savaičių pagyvenusi Londono varguomenės tarpe, nutarė pastatyti moterų nakvynės namus. Aukščiau minėtos knygos ir įvairių Cecilijos Chesterton straipsnių dėka, tas sumanymas buvo įvykdytas. Dabar Londone yra penki tokie namai, kur benamės moterys gauna labai pigiai, o net ir visai veltui nakvynę, vakarienę, pusryčius ir vonią.

Čekoslovakijoje. Prahoje viešėjo, Lietuvos operos solistė V. Jonuškaitė - Zaunienė, kuri susilaukė didelio pasisekimo dainuodama Prahos radiofone, vasario 10 d. Lietuvos pasiuntinio ir įgaliuoto ministerio Prahoje Turausko, buvo pakviesta pasiuntinybės rūmuosna. Ten įvyko priėmimas, kuriame dalyvavo diplomatinis korpusas, įžymūs čekoslovakų menininkai ir visa eilė aukštų asmenų.

Ispanijoje. Ispanijos politiniam kare didelį vaidmenį vaidina moterys—kareiviai. Kai kurios jų stoja kaip savanorės, kai kurios gi valdžios verčiamos. Komunistų pusėje labai populiari yra Dolores Ibaruri, buvusi komunistų parlamento narė. Garsi taip pat Viktorija Kent, išmokslinta rašytoja, puiki kalbėtoja, komunistų paskirta kalėjimų viršininke. Dešiniųjų pusėje žinomos: Dolores, Prima de Riveros duktė, Paulina Pi, Uraca Pastor ir k.

Turkijoje. Turkijoj įvesta privaloma moterims karo tarnyba. Karo metu jos bus mobilizuojamos darbui užfrontėje, o taikos metu turės atlikti karinius pratimus.

Amerikoje. 1936 m. rugsėjo 23 — 24 d. Detroito mieste įvyko Anglų Moterų Spaudos Konferencija. Jos rengėjais buvo Amerikos anglų laikraštininkai. Konferencijoj dalyvavo 700 moterų, atstovanjaučių įvairias moterų draugijas bei organizacijas. Detroito miesto lietuvius ir Moterų S—gą („Amerikos Lietuvių Rymo-Kat. Moterų Sąjungą") toje konferencijoje atstovavo Ona C. Aksomaitienė. Nors Aksomaitienė gimusi ir augusi Amerikoj, bet nenutautėjo. Ji rašo į lietuvių laikraščius jau apie 20 metų ir yra 54 kuopos pirmoji korespondentė anglų laikraščiams.

Tvarko REDAKCINĖ MOTERŲ KOMISIJA. Atsakom. redaktorius ir leidėjas AUGUSTINAS BUROKAS
„Ruch" spaustuvė Vilniuje.